

door

M. C. van Oven-van Doorn

MEESTAL GAAN ZE PER FIETS naar school, Harro en Frank, de twee jongens uit Laag Nieuwkoop, maar nu alle vaarten en poldersloten ver in de omtrek stijf bevroren zijn, nu kun je beter per schaats gaan, over de spiegelgladde banen, die zich in alle richtingen voor je uitstrekken.

En dus hebben ze vanmorgen vroeg hun Friese doorloper-tjes onder gebonden, Harro, de jongen van de grote boerderij „De Heemhoeve” aan de Heikop, en Frank, de zoon van den scheepsbouwmeester, die pas sinds een maand of vijf in Laag Nieuwkoop woont, in het oude verweerde landhuis, dat al sinds jaar en dag „De Klinknagel” heet, het woonhuis bij de grote scheepstimmer-werf verderop.

't Was nog even voor negen toen de twee jongens in Woerden aankwamen. Harro had het goed uitgerekend, wat geen wonder was; als Harro iets uit-rekende, dan klopte het immers altijd als een bus. Nog net op tijd zijn ze de deur van de H.B.S. binnen geglipt . . . De dikke ijstruien zijn naast de schaatsen aan de kapstok gehangen; ze lopen de klas binnen en ieder schuift in zijn bank. Woensdag 24 December. Vandaag zal de Kerstvacantie beginnen, en de vakantie stemming zweeft al door de lokalen. De leraren vertellen min of meer jolige verhalen en van werken komt niet veel. En er wordt over de rapporten gepraat, die in 't eind van Januari los zullen komen. Noch Frank, noch Harro ziet die cijferlijst met vreugde tegemoet. Hun verwachting is niet hoog gespannen. Berend, de jongste knecht van de Heemhoeve, is langen tijd ziek geweest, en allerlei kleine werkjes op de boerderij heeft Harro moeten opknappen. Het schoolwerk is er wel eens bij ingeschoten, en de minder fraaie cijfers, die Harro oogstte, zijn vaak een tegenvaller geweest. Maar Berend is eindelijk beter en kan weer aan de slag, en Harro is niet van plan om 't hoofd te laten hangen. Hij is achtergeraakt, nou ja, maar hij zal heus zijn best wel doen om er weer bovenop te komen; en dat zal hem lukken ook!

Maar ook Frank is niet zo tevreden als hij wel gewenst had. Op de lagere school, toen ze nog in Zandijk woonden, is hij altijd een van de besten geweest, maar hier — och, nou, zó slecht heeft hij 't niet gemaakt; en in ieder geval staat hij er beter voor dan Harro, maar 't had toch zoveel mooier gekund!

De leraar in 't Nederlands, die voor de klas staat, heeft een onderwerp voor een opstel opgegeven. Eigenlijk heeft hij dat de vorige week al gedaan, maar nu de ijspret alle hoofden op hol heeft gebracht, hoeft dat opstel pas half Januari ingeleverd te worden; dan zal het ijsvermaak wel goed en wel achter de rug zijn. „Doe er je best maar op, ja zeker, op de ijspret, maar ook op dat opstel”, heeft hij gezegd: „dan kun je al je domheden van de laatste maanden goedmaken; ben ik royaal of niet?”

En dan horen de jongens en meisjes opeens de bel luiden en dat betekent dat de Kerstvacantie begonnen is. Een vroegertje vanwege zes graden onder null! En in een rumoerige stemming pakken ze hun boeken bij elkaar. Hoera! Vacantie en ijs!

Ze dringen de school uit, en daar staan ze buiten, Harro en Frank, de warme ijstruien weer over de jasjes. Wat nu? Naar huis? Och, naar huis kunnen ze altijd nog. En morgen dooit het misschien. En waarom zouden ze niet met de schaats er op uit gaan? Harro heeft zijn plannen al klaar. Die kent hier alle water- en ijswegen op een prik. „We rijden eerst op Zegveld aan, Frank, en dan naar de Nieuwkoopse plassen; en over de plas rijden we naar Noorden; daar eten we onze boterhammen op, in „t Wapen van Holland”, daar ben ik met mijn Vader wel eens geweest; en over de Mijdrecht en de poldervaart en de Heikop rijden we naar huis”.

Dat is een fijn plan. „Maar onze tassen met schoolboeken, moeten we die meesjouwen?”

„Welnee, die brengen we bij Janko de vrachtrijder; die zal ze straks wel even aanreiken op de Klinknagel”. En Frank krabbelt op een papiertje: „wij gaan

nog wat schaatsenrijden; voor donker thuis". Dat zal Janko tegelijk met de schoolboeken afgeven.

Ze zitten op de wallekant en binden de schaatsen aan.

„Wil jij vóórrijden?" vraagt Harro.

„Nou", zegt Frank; en dan staan ze al op het ijs. Frank zwaait zijn rechterhand op zijn rug en Harro pakt hem stevig beet.

Vooruit maar! De Zuid-Ooster blaast ze in de rug en als je een beetje op dreef bent ga je haast vanzelf! Overal om je heen is de schaatsenpret in volle gang. Zolang ze nog onder de rook van Woerden zijn, zitten ze tussen de krukken en krabbelaars met hun stoeltjes en sleedjes, maar heb je het krabbelbaantje achter je gelaten, dan zie je alleen maar liefhebbers die er een flink vaartje inzetten, en zwierende kunstrijders, die je telkens in de weg zitten; die schijnen de hele baan wel voor zich alleen nodig te hebben!

Het dorp Zegveld laten ze links liggen.

„Laat mij nou maar voorrijden", zegt Harro, en ze wisselen van plaats en over allerlei binnenwatertjes gaan ze op de Nieuwkoopse plassen aan. Frank kijkt zich de ogen uit het hoofd; hoe is het mogelijk dat Harro in dat gewirwar van slootjes de weg weet te vinden!

En dan opeens zien ze voor zich uit de wijde ijsvlakte, die daar ligt te schitteren in de bleke winterzon, en aan de overkant van de plas, heel in de verte, het torentje van Nieuwkoop.

Hier schijnt het wel het ware oord voor ijsliefhebbers te zijn; zo nu en dan is 't zwaar gedrang!

„Kunnen we niet beter op 't midden van de plas gaan rijden?" vraagt Frank; „daar is ijs zonder krassen, zonder wakken, zonder scheuren."

Maar Harro vindt dat ze maar liever op de met strowissen afgepaalde banen moeten blijven; daar in 't midden van de plas heb je grondstromen, en het ijs is er onbetrouwbaar.

En dan vraagt Harro opeens of Frank al aan zijn opstel begonnen is.

Maar Frank heeft er nog niets aan gedaan. „Jij wel Harro?"

„Ik vond het zo'n leuk onderwerp en ik bedacht dat ik er misschien wel wat van zou kunnen maken; " vertelt Harro; „en toen ik eenmaal wat had opgeschreven, toen kon ik er niet mee ophouden voor dat het helemaal af was".

„Dan ben je heel wat verder dan ik", zegt Frank een beetje spijtig.

„Maar weet je, Frank, als we nu straks onze boterhammen eten, wil je dan mijn opstel eens lezen?" vraagt Harro; „want zie je, jij bent nogal een bolleboos in het opstellen maken, en nou zou ik wel graag willen weten wat jij er van vindt".

Eigenlijk voelt Frank zich nogal vereerd. In de meeste vakken is hij Harro de baas, en dat opstel, waar Harro zo hevig van vervuld is, zal vermoedelijk wel niet zo heel veel zaaks zijn. Maar hij vindt het toch wel mooi dat zijn oordeel gevraagd wordt.

„Nou dààr de bocht om, en dan zien we de eerste huizen van Noorden vóór ons", zegt Harro. De jongens zijn door en door warm geworden van hun schaatsentocht en hun wangen gloeien.

En dan staan ze al voor „Het wapen van Holland".

Zonder hun schaatsen af te binden, klauteren ze tegen de grasberm op, langs het houten noodbruggetje.

In de gelagkamer is het een af en aanlopen van vrolijke wintersportliefhebbers, die met hun schaatsen over de houten vloer klossen. Het is er warm en gezellig. Harro en Frank vinden een rustig hoekje bij een van de ramen; je kunt er ver uitkijken over de ijsbanen. En dan halen de jongens hun boterhammen te voorschijn en er worden een paar grote koppen dampende anijsmelk voor hen neergezet.

Jongens, wat je daar een honger van krijgt, van zo'n schaatsentochtje! Ze zwijgen en kauwen en slurpen hun anijsmelk. En dan, als de eerste honger gestild is, dan steekt Harro zijn hand in zijn broekzak en hij komt met zijn papiertje op de proppen.

„Hoorde je wat hij zei, Frank? Dat hij zichzelf zo'n reuze royale kerel vond?”

Even zitten ze er om te lachen, en Harro vouwt zijn papiertje open en samen buigen ze zich er overheen. Harro begint te lezen, zacht mompelend, en van schaatsengeklos en stemmengeroes om hem heen hoort hij niets meer.

Harro leest verder, en Frank volgt de regels en luistert ademloos. Hij zegt niets, maar langzamerhand worden zijn ogen groot en rond van verbazing. Heeft Harro dat geschreven, dat opstel? Maar dat is eerste-rangs! En tegelijk voelt Frank het heel duidelijk: hij kan het niet zo. Als hij hoort wat Harro hem daar voorleest, dan

weet Frank het heel zeker: zijn eigen opstellen zijn samen niets anders dan een grote prulleboel en dat is nog het beste wat je er van zeggen kunt. En Harro raakt hoe langer hoe meer in vuur; nog nooit heeft Frank hem zo opgewonden gezien! Harro heeft de laatste zin gelezen en hij kijkt Frank aan.

„'t Is niet omdat ik het zelf zo mooi vind, hoor”, zegt hij; „maar weet je, jij bent nou eenmaal knapper in het opstellen maken dan ik, en nou wou ik weten: kan het er wel mee door of is het niks?”

„Maar het is immers heel goed”, stamelt Frank, en het is of zijn wangen, rood gekleurd door de winterkou, nog wat donkerder gloeien.

Harro heeft het hoofd afgewend en kijkt naar buiten, en hij ziet dat de zon aan de westelijke hemel al lager zinkt, als een grote, roodgouden bal; en dan staan ze samen nog even voor het raam en ze kijken naar 't jolige ijsplezier daarbuiten. Hier, bij 't Wapen van Holland, waar zoveel waterwegen samenkomen, is 't voller en vrolijker dan ver in 't rond.

„Kom jô, we moeten verder”, zegt Harro.

De jongens zoeken hun wollen wanten en dassen bij elkaar, en Frank bukt zich om zijn schaatsen over te binden. Harro gaat naar het buffet, hij wil chocola repen kopen voor zijn kleine broertjes thuis, als een Kerstverrassing, en ook omdat hij zelf in zo'n feestelijke stemming is, nu Frank zijn opstel goed vindt.

En intussen komt de potige boerendeern, die helpt bedienen, nou 't zo'n drukte is met die ijsbedoening, en die telkens met haar presenteerblad, zwart verlakt met gouden biesjes, tussen bezoekers en tafeltjes door laveert; zij grabbelt de lege anijsmelkkoppen bij elkaar en met een zwaai veegt ze alle lege boterhamzakjes en vuile papiertjes bijeen en gooit de rommel in de grote rieten prullemand bij de kachel.

Frank is opgestaan. Ja, hij weet het nu heel zeker, dat opstel van Harro is honderdmaal beter dan hij 't zelf ooit maken kan. Hij kloost op zijn schaatsen naar 't buffet, waar Harro juist klaar is met betalen, en samen lopen ze naar buiten, langs het noodbruggetje . . . En dan laten ze zich op 't ijs glijden en meteen hebben ze er alweer een behoorlijk vaartje in. Ze zijn nu op de thuisreis en de wind blaast ze lustig tegemoet, maar als Harro vóór rijdt, dan is het of er geen tegenwind bestaat.

„Ja, hoe kwam ik er eigenlijk toe om dat allemaal op te gaan schrijven”, zegt Harro, die nog aldoor maar aan zijn opstel denkt; „ik geloof nooit dat ik het voor de tweede maal nog eens zou kunnen verzinnen. Nog 'n flink half uurtje, Frank, dan staan we weer voor de Klinknagel”!

Maar Frank geeft geen antwoord, want er schiet hem iets verschrikkelijks te binnen. Toen daar straks, in 't Wapen van Holland, toen Harro bij 't buffet stond, dat wicht die lege boterhamzakjes bij elkaar veegde, lag toen Harro's opstel daar niet tussen? Dat beduimelde velletje papier, met Harro's slordige letters en met ezelsoren, dat voddige blaadje, wat is er eigenlijk mee gebeurd? Dat opstel, dat Harro nooit voor de tweede maal nog eens zou kunnen verzinnen, is het in Harro's zak terecht gekomen, of ligt het in die oude prullemand van 't Wapen van Holland?

Nee, hij weet wel zeker dat hij 't Harro niet heeft zien wegbergen. Hij zou nu dadelijk tegen Harro moeten schreeuwen dat ze stil moesten houden, dat Harro in zijn zakken moest zoeken, dat ze terug moesten gaan.

Maar Frank zegt niets van dat alles. Hij rijdt achter Harro aan, die met sterke, lange slagen voortglijdt over de bevroren poldervaart, tussen de wit berijpte landen.

Harro zal misschien nog wel een kladje thuis hebben; of misschien heeft hij het toch nog wel in zijn zak gestoken, al heeft Frank het niet gezien.

En hij, Frank, is er toch niet voor om op Harro's opstellen te letten? Laat iedereen op zijn eigen zaakjes passen. Als hij, Frank, zo'n opstel gemaakt had, nou, dan zou hij heus niet zo'n ezel zijn om het tussen vuile boterham-papiertjes te laten liggen.

Alleen het scherpe krassen van hun schaatsen over het spiegelgladde ijs en het schreeuwen van de zeemeeuwen in de verte.

„Misschien geloof je 't niet, maar ik voel mij heel wat lichter dan daar straks”, zegt Harro; „als je nou weet dat een goed opstel tegen heel wat stomiteiten opweegt, en je weet dan óók dat je een goed opstel in je zak hebt . . .”.

„Maar je hebt het niet in je zak”, denkt Frank; „het ligt tussen oude vette papiertjes in de prullemand van het Wapen van Holland”

En dan stelt hij zich op eens voor wat voor gezicht Harro straks zal zetten, als hij tot de ontdekking komt dat het opstel weg is. Wat dan? Ja, wat dan?

En als Frank nu eens opeens zei: „ja, maar Harro, héb je het heus wel in je zak?” En als Harro dan zijn zakken ging nakijken en hij merkte dat het er écht niet was? Dan zou Harro denken dat Frank dat al van 't begin af aan geweten had. Hij zou denken dat Frank er alles van wist, van dat verloren opstel, en dat Frank hem met opzet niet gewaarschuwd had, omdat Frank wist dat Harro's opstel beter was dan 't zijne.

En als dat allemaal nou ook eens echt waar was?

„Wat ben je stil”, zegt Harro; „kijk, daar heb je Kockengen al, we zijn er haast”, en hij wijst naar links, waar een spits kerktorentje flikkert in het late zonnelicht. De laatste loodjes wegen het zwaarst, maar eindelijk naderen ze de Klinknagel dan toch.

„Nog net op tijd om met de kleine jongens de eikenstobben te halen, die Berend vanmorgen gekapt heeft”, zegt Harro, en dan is Frank waar hij wezen moet. „'n Prettige Kerstavond voor jullie allemaal!” roept Harro, en alleen gaat hij verder, de laatste honderd meter over de stijfbevoren Heikop, waarlangs de landerijen van de Heemhoeve zich uitstrekken tot achter de bossen van het kasteel de Haar. Hij begrijpt niet goed waarom Frank toch zo zwijgzaam was. Misschien was die schaatsentocht toch wat ver. Maar een fijne middag is het geweest, daar gaat niets van af. En dat Frank zijn opstel geen nonsens vond, dat heeft Harro als muziek in de oren geklonken! Zijn Kerstavond zal goed zijn, daar zal niets aan mankeren!

Frank heeft zijn schaatsen uitgeschopt en klimt tegen het dijkje op en zijn benen voelen als lood. Hij loopt de achterdeur binnen en kletterend vallen zijn schaatsen op den grond. In de achterkamer is Suzet, zijn oudste zusje, met Henk en Lettie aan 't werk om Kerstversiersels te maken en in de keuken zijn Moeder en Trientje een Kerstkrans aan 't bakken. Maar Frank heeft de ware Kerststemming nog niet te pakken, want alles is mis; helemaal mis. Hij heeft Harro niet gewaarschuwd en straks zal Harro merken dat zijn opstel weg is. Dan zal Harro's Kerstavond ook bedorven zijn, net zoals die van Frank. En allemaal door zijn schuld. En hij wéét waar dat opstel is; tenminste: hij weet waar het wàs; misschien is het nu wel helemaal weg. Op de mestvaalt. Of in

de kachel. Ergens waar niemand het ooit meer terug zal kunnen vinden. En als er nu nog iets gebeuren moet, dan moet het dadelijk.

Langzaam, met zijn handen in zijn zakken, loopt Frank naar zijn Moeder toe, die bij het fornuis staat, en hij mompelt een verhaal: dat hij iets vergeten heeft, iets van Harro, en dat hij meteen nog even uit moet, om het te gaan halen.

„Wat zeg je toch allemaal? Moet je nog naar Harro? Zorg maar dat het niet te laat wordt,” zegt Moeder, vervuld van haar feestbaksels.

„Over een uurtje ben ik wel terug”, zegt Frank, „en je hoeft je niet ongerust te maken, Moeder . . . als ik soms wat langer wegblijf . . .” en meteen glipt hij de deur uit en hij pakt zijn schaatsen, die hij daar straks heeft neergesmeten. Hij trekt de deur achter zich dicht.

Zie je wel? De zon is nog maar nauwelijks onder. En toen ze daar straks uit 't Wapen van Holland kwamen, toen heeft Harro het immers zelf gezegd: „in 'n half uur zijn we thuis!”

Frank heeft zijn schaatsen weer aangebonden en voort gaat het weer, over het ijs, in de richting van Noorden. 'n Half uur heen, 'n half uur terug, in een uur kan hij weer op de Klinknagel zijn, mét Harro's opstel.

En als 't nou eens niet meer in die prullemand ligt? O, wat een stommeling is hij geweest, om vanmiddag niet dadelijk terug te gaan toen die ongelukkige gedachte hem door 't hoofd schoot; wat een driebubbele stommeling!

Maar vooruit, geen gezeur, verder maar, dezelfde weg die ze daar straks in de tegenovergestelde richting gereden hebben. Verder maar, aldoor verder.

Frank voelt het aan zijn voeten, dat hij al heel wat afgereden heeft vandaag. En het wordt kouder nu de zon onder is. Het is net of er een mist op komt zetten, een ijle witte mist; een zeevlam noemen ze dat hier. Die blijft hier nooit lang hangen.

Maar koud of niet, het komt er allemaal niets op aan; naar huis terugkeren doet hij in geen geval. Tenminste niet voordat hij Harro's opstel gevonden heeft. En hij trekt de kraag van zijn trui nog wat hoger over zijn oren.

Verder maar weer. Hij heeft daar straks wel heel knullig achter Harro aangereiden, maar hij weet daarom toch nog wel de weg te vinden. Hier en daar komt hij nog een enkele schaatsenrijder tegen, maar hij hoeft niets te vragen. 't Gaat immers aldoor maar recht-uit-recht-an?

Langs de bevroren vaarten liggen de verlaten landen met hun berijpte knotwilgen, die uit de nevel oprijzen. Steeds grauwer daalt de schemering over de witte velden. Frank huivert; 't is allemaal zo vreemd en onwezenlijk om hem heen.

Verder maar weer.

En dan opeens ziet Frank in de verte de lichtjes van een huis aan de vaart. Als dat het Wapen van Holland eens was!

Het is het Wapen van Holland. Nog even spant Frank al zijn krachten in, dan heeft hij zijn doel bereikt. Hij heeft moeite om met zijn verstijfde vingers zijn schaatsenbanden los te peuteren, maar het lukt. Hij loopt tegen de kant op en draait aan de deurknop. En dan staat hij in de gelagkamer, waar hij vanmiddag met Harro gezeten heeft. Een dikke tabakswalm komt hem tegemoet. Aan de tafeltjes zitten nog enkele late schaatsenrijders. De kachel staat gloeiend rood.

„Wel, makker?” vraagt de herbergier, als hij ziet dat Frank aarzelend aan de deur blijft staan.

En dan komt Frank met zijn historie. Dat hij een paar uur geleden hier geweest is, met een andere jongen, en dat hij een papiertje van waarde kwijt is; zou hij even in de prullemand mogen zoeken?

„Welzo, laat jij hier zó maar de briefjes van honderd slingeren?” zegt de man in 't buffet; „nou, als je zoeken wilt, vrind, ga je gang”.

„En als je 't vindt, geef je dan een rondje, broer?” roept een van de schaatsenrijders.

Maar Frank hoort het niet eens. Hij ligt op zijn knieën bij de prullemand en zijn handen voelen door de papierenrommel. Hij strijkt de verfrommelde prop-pen glad en tracht de letters te ontcijferen en in zijn ijver gooit hij de prullemand half leeg over de grond.

„Als je 't allemaal maar weer opruimt”, zegt de waard misnoegd.

Even kijkt Frank verwezen op, dan begint hij de verscheurde snippers aan elkaar te passen; maar hij vindt niets. Helemaal niets.

Is dan al die moeite voor niets geweest?

Maar opeens: daar ziet hij vette boterhamzakjes, met „electrische bakkerij „De Meelzak” — Laag Nieuwkoop” er op, o, het kan niet anders, dat moeten

de zakjes zijn die Moeder hem vanmorgen meegegeven heeft! En daar — en daar — een in elkaar gefrommeld papiertje, met Harro's slordig krabbelschrift — het verloren opstel!

Frank strijkt het blaadje glad en vouwt het op en bergt het op een veilig plaatsje in zijn binnenzak; en als de waard hem een beetje spottend vraagt of zijn kostbare papieren terecht zijn, knikt Frank van ja, wat beteuterd nog, omdat hij maar nauwelijks kan beseffen hoe hij geboft heeft; wat 'n opluchting! En wat een stom toeval!

„Nou, da's meer geluk dan wijsheid”, zegt de man in het buffet; „je had geen vijf minuten later moeten komen, kereltje, dan zou de hele rommel in de kachel verdwenen zijn!”

„Bedankt”, zegt Frank; en hij loopt naar buiten en trekt de deur achter zich dicht. Nu hij uit de lichte gelagkamer komt; is het hem of hij heg noch steg weet, zo donker is het om hem heen. Maar langzamerhand wennen zijn ogen aan de duisternis van de nevelige winteravond. Op het dijkje bindt hij opnieuw zijn schaatsen aan. Duidelijk zie je de wit berijpte oevers afsteken tegen het donkere ijs. Maar welke kant moet hij nu uit? Het is hier immers een kruispunt van waterwegen?

Maar Frank ziet het al: vanmiddag is hij met Harro rechtsom gegaan, daar waar je de vage omtrekken ziet van dat ingevroren schip. Of is het toch de volgende zijweg geweest? Nee, hij moet hier dadelijk rechts gaan, hij weet het nu heel zeker; en langs het donkere schip, dat daar aan de kant ligt, glijdt hij voort, steeds ingespannen voor zich uitturend om de weg, die voor hem ligt, te onderscheiden.

Hoe laat zou het nu zijn? Hij heeft er geen flauw begrip van, en daarstraks, in het Wapen van Holland, heeft hij vergeten op de klok te kijken. Maar het doet er allemaal niets toe: het opstel, Harro's opstel, is gevonden, en hij zou wel kunnen fluiten en zingen en schreeuwen van plezier, want straks, als hij thuis komt, dan zal hij nog even naar de Heemhoeve lopen, naar Harro, en hij zal zeggen: Daar, Harro, daar heb je je opstel terug, je had het laten liggen, daarstraks, in het Wapen van Holland!

Maar het is raar dat de weg hem zo vreemd lijkt. Een weg die je eenmaal gegaan bent, al is het dan een ijsbaan inplaats van een weg, die herken je toch. Dan denk je: o, die dikke afgewaaid tak, of die half dichtgevroren bijt, of die strobossen, of die kale wilgestompen, die heb ik daarstraks ook al gezien. Maar hoe hij zijn ogen ook inspant, hij herkent niets van dit alles. En nergens is een hut of een huis.

En dan opeens ziet hij de mist optrekken. Het is alsof je de nevel voor je uit ziet wijken en vervliegen, en boven hem is plotseling de wijde donkere hemel met duizende schitterende sterren; en daar ziet Frank recht voor zich uit een wijde ijsvlakte waar hij naar toe glijdt: dat kan niet anders zijn dan het bevroren water van de Nieuwkoopse plas! Hij ziet de oevers rechts en links vervagen en het is hem of hij Harro's stem weer hoort: „Pas op dat je daar nooit in het midden komt, daar zijn grondstromen en het ijs is er gevaarlijk!”

Met een brede zwaai heeft Frank zich omgedraaid. Terug moet hij, nu dadelijk. Hij is, toen hij uit het Wapen van Holland kwam, de verkeerde kant opgegaan,

dat is duidelijk, en nu is hij nog veel verder van huis dan hij al was. Hij rijdt zoals hij nog nooit gereden heeft en hij voelt zijn hart in zijn keel kloppen; het gevaar zit hem immers op de hielen! Als hij die Nieuwkoopse plas nu eerst maar weer achter zich heeft, en dan moet hij een weg rechts zoeken, desnoods over smalle slootjes, als hij dan maar weer op de Mijdrecht terecht komt Frank raakt buiten adem. Hij komt van de ene sloot op de andere, nu eens rechts, dan weer links, hij klimt over een walletje, langs een kleine watermolen, tot dat hij op doodlopend ijs komt. Dan maar weer terug naar een andere sloot — vragen kun je niet — huizen staan hier niet — nergens een lichtje waar je op af kunt gaan.

Alleen hoog boven aan den hemel het sterrenlicht. Ja, het is Kerstavond. Zouden ze thuis de Kerstboomkaarsjes al aangestoken hebben? En zou Moeder erg ongerust zijn?

Opeens struikelt Frank over een vastgevroren boomstrook en zijn schaats blijft haken in een scheur. Hij ligt languit op het ijs en met moeite krabbelt hij over-eind.

Ziezo, dat is dat. En hij heeft een pijnlijke knie opgelopen ook. Frank kijkt om zich heen, en dan merkt hij dat hij plotseling weer op een vrij brede vaart staat. Waar is hij nu? En waar moet hij naar toe? Heeft hij de Mijdrecht teruggevonden?

Wacht, hij weet het al. Hij moet tegen de wind in rijden. Dan komt hij thuis. Maar eerst zal hij even — aan de kant gaan zitten — om uit te rusten — want zijn voeten zijn zo zwaar.

Ja, zeker, hij is moe van al dat gezwoeg; dat is waar. Erg moe. En het is ook heel koud. En hij is een beetje duizelig. Zeker doordat hij daar straks op het ijs smakte. Maar het komt er allemaal niets op aan want hij heeft het opstel van Harro. En straks zal hij het aan Harro teruggeven. Tenminste, als hij er mee thuis komt. Want eigenlijk gelooft hij niet dat hij ooit weer op zal kunnen staan.

En dan verbeeldt Frank zich dat hij heel ver weg het stugge, regelmatige gekras hoort van schaatsen die over het ijs gaan. Wat is dat voor een late schaatsenrijder? Zou hij hierheen komen, en zou Frank hem de weg kunnen vragen?

Het is niet makkelijk om op je benen te gaan staan als je zó moe bent, maar het moet. En dan opeens weet Frank het heel zeker: het is het geluid van schaatsen die over het ijs gaan, en het komt dichterbij, aldoor dichterbij, in ademloze vaart.

„Harro!” schreeuwt Frank, en Harro maakt een vlugge zwenking en grijpt Frank bij allebei zijn schouders.

„Frank!”

„Hier is je opstel”, zegt Frank, en met moeite sjort hij met zijn verstijfde vingers het voddige papiertje uit zijn zak en stopt het in Harro's hand.

„En was jij dat voor mij uit het Wapen van Holland gaan halen?” vraagt Harro.

„Ik bedacht onderweg dat het daar moest zijn achtergebleven”, stamelt Frank;

„maar hoe kom jij hier? En waar zijn we dan?”

„Waar we zijn? Wel, op de Mijdrecht natuurlijk. Maar het is tijd om naar huis te gaan en hoog tijd ook!”

Zo vangt de terugreis aan.

„Toen we in het eikenhakhout ons Kerstblok gehaald hadden”, vertelt Harro, „en toen we het optasten in de haard, toen merkte ik dat ik mijn opstel kwijt was, en het kon wel niet anders of ik had het in het Wapen van Holland laten liggen. „Zie maar dat je het terugkrijgt, jong”, zei mijn Vader, en ik er van door. Maar toen ik daar in Noorden aankwam, toen zeiden ze dat ik achter ’t net viste en dat m’n makker d’r al mee van door was”

„En die makker was ik!” roept Frank „en toen jij kwam, toen was ik alweer op de terugweg!”

„Dat dacht ik natuurlijk ook, maar weet je, toen klopte het verhaal niet meer want”

Zelfs Harro, die altijd zo kalm blijft, is er opgewonden van, en ze schreeuwen allebei zo hard dat het door de stille winternacht zeker meters ver te horen is.

„. . . . want toen ik in ’t Wapen van Holland aankwam, toen was ik jou niet tegengekomen, en”

„En dat kwam omdat ik de verkeerde weg genomen had, en weet je”

„Dat bedacht ik ook, maar toen was ik alweer een heel eind op de thuisweg, en toen keerde ik om”

„En toen was je me haast voorbijgereden!”

„Maar toen had je immers de goede weg alweer teruggevonden!”

„Maar toen dacht ik dat ik nog aldoor helemaal fout was”

Voort gaat het, en hun schaatsen knersen over het harde ijs. Frank voelt niet meer dat hij moe is, voort gaat het, Harro voor en Frank achter, met lichte voeten; als je zo vlug gaat, dan voel je geen kou!”

Weer staan ze voor de Klinknagel, en even nog blijft Frank talmen voordat Harro verder gaat.

„Maar weet je, Harro, eigenlijk bedacht ik ’t al heel gauw, toen we uit het Wapen van Holland kwamen, dat je opstel daar nog moest zijn, zo’n ezel was ik, om niet dadelijk terug te gaan — en dan komt de allermoeilijkste bekentenis, die hem maar nauwelijks over de lippen wil: en weet je, misschien leek het mij eerst ook niet zo heel erg, dat jouw opstel wegraakte juist omdat ik het zo’n erg fijn opstel vond, en omdat ik wist dat ik het zelf nooit zo mooi zou kunnen maken”.

Maar Harro moet niets hebben van al die poespas.

„Het was toch immers mijn eigen stomme schuld om het daar te vergeten?” zegt hij; en dan geeft hij Frank een stevige klap op de schouder; „maar dat jet het tóch voor mij bent gaan zoeken, Frank, dat vind ik fijn, en je bent een bovenste-beste, dat zeg ik!” En Harro verdwijnt in de duisternis.

En daar gaat juist de achterdeur van de Klinknagel open en de scheepsbouwmeester komt naar buiten lopen.

„Ja, ik dacht al dat ik jullie hoorde!” roept zijn stem door de stilte van de avond; „is me dat een tijd van thuiskomen, als jullie rekels met z’n beiden uit zijn! Schiet nou maar op, Frank, de Kerstboomkaarsjes worden al aangestoken!”

En opeens dringt het tot Frank door dat Vader en Moeder niet echt ongerust geweest zijn. Dat is een pak van zijn hart, want in het diepst van zijn denken

had hij zich daar toch wel een heel klein beetje zorgen over gemaakt. Maar hij begrijpt het nu allemaal wel, ze hebben voortdurend gêmeend dat hij met Harro uit was, en als je met Harro uit bent, wat kan je dan overkomen?

De Kerstkaarsjes branden, en allemaal kijken ze naar de wondermooi versierde boom, Vader en Moeder, Suzet en Frank en de kleintjes, en Vader vertelt over het Kerstfeest, dat na de harde oorlogsjaren weer als vredefeest gevierd kan worden; maar alleen dan kun je echt Kerstmis vieren, wanneer er vrede is in je eigen hart. En dan volgt er een toepasselijk verhaal dat vooral voor de kleintjes bedoeld is.

Frank's wangen gloeien van wind en ijs en zijn gedachten dwalen zo'n beetje in de verte. Ja, toen hij daarstraks voor de eerste maal thuiskwam, toen zag het er zo helemaal binnen in hem nog niet erg Kerstmisachtig uit. Maar het is toch nog op tijd in orde gekomen. Wat er verkeerd gedaan was, dat heeft hij goed gemaakt, en nu heeft hij ook weer vrede met zichzelf.

Zo legt Frank de Kerstgedachte uit. En dan bepeinst hij, dat hij eigenlijk het allermooiste Kerstgeschenk gekregen heeft dat er op de wereld te krijgen is; want als hij het tot nu toe nog niet wist, dan weet hij het nu heel zeker: dat Harro een vriend is zoals je er niet gauw een vindt, een vrind, die er geen ruzie over maakt als je eens iets verkeerd doet, een vrind waar je altijd van opan kunt en die plotseling voor je staat in de allerhoogste nood.

En Harro?

Harro zit met zijn Vader en Moeder en de broertjes in de grote boerenkamer op de Heemhoeve, waar het Kerstblok hoog opvlamt in de grote open schouw. Op de tafel staan schalen met versgebakken krentenkaters en knappende wafels. Kerstbomen hebben ze niet op de Heemhoeve, maar je kunt daarom toch evengoed Kerstavond vieren. Allemaal luisteren ze als Vader het Kerstverhaal voorleest; het Kerstverhaal, zoals het in aloude tijden geschreven is.

En ook Harro heeft op zijn manier zijn Kerstgedachten. Over Kerstvuren en Kerstbaksels heen peinst hij over Frank, die het voor je over had om in kou en duisternis en hoe moe hij ook was, toch naar het Wapen van Holland te schaatsen, om een papiertje, dat je verloren had, te zoeken, en die dan nog ruiterslijk bekend dat hij iets verkeerd heeft gedaan. En diezelfde Frank, die jongen die dat allemaal voor je over heeft, is Harro's vriend, en als je met zo'n vriend niet dubbel en dwars in je schik bent, dan ben je geen knip voor je neus waard.

En dan kijkt Harro naar de dikke krentebol, die Moeder op zijn bord geschoven heeft, en hij zet zijn tanden in de glimmende goudbruine korst.